

tettel, az illetékes gyakorlati szakkörök állásfoglalását kikérjük s ebből kifolyólag, avval a mély meggyőződéssel, hogy a felvetett kérdés elbirálása körül más döntő ok és érv nem lehet, mint kizárólag bányászatunk és kohászatunk édeke, teljes bizalommal a következő határozati javaslatot terjesztjük az Országos Bányászati és Kohászati Egyesület*) ez idei közgyűlése elé:

tekintettel arra, hogy főiskolánk jelenlegi székhelyén nem képes sem felsőbb szakoktatásunk napról-napra fokozódó igényeit kielégíteni, sem pedig a bányászati és kohászati tudományok s irodalom fejlesztése terén reá hármló feladatoknak eleget tenni, mondja ki az egyesület, hogy főiskolánk mielőbb Budapestre helyeztessék át s ott egy mindenképen egyetemi színvonalon álló és minden szükséges segédeszközzel felszerelt intézetté fejlesztessék ki.

Szakjaink érdekében kérjük igen tisztelt szaktársainkat, hogy határozati javaslatunkat pártolni sziveskedjenek.

Selmeczbánya, a főiskolai tanács 1905. évi június hó 2-án és 5-én megtartott rendkívüli ülésének határozatából:

Dr. Barlai Béla

előadó.

Dr. Fodor László

a főiskola ezidőszerinti rektora.

A községi stb. erdők szolgáliról.

Tudvalévó dolog, hogy az 1898. évi XIX. t.-cz. csak az erdő-kezelésre irányul s az állam az erdőbirtokok őrzése iránt semmi kötelezettséget sem vállalt. Ez megmaradt a birtokosok köteleességében. A birtokosok kötelesek nemcsak ezen hanem már az erdőtörvény értelmében is, kellő számú őrszemélyzetet tartani. Ezen őrszemélyzet részére, az előbbi törvény végrehajtási rendelete nyomán, szolgálati s fegyelmi szabályok állittattak fel s vannak mindenütt érvényben. Ezen szabályok, — mintá szerint készülvén, — körülbelől mindenfelé egyformák; igen részletesek s megfelelők. Eddig tehát rendben van a dolog, az állam megtette a magáét.

Ellenben a községek stb., — sajnos — egyik fontos dologról nem gondoskodtak. Az erdőőrök és erdőszolgák fizetése, —

*) Az Országos Erdészeti Egyesület lapunk zártáig nem kapta meg az emlékiratot. Szerk.

az állami kezeléssel felszaporodott teendők daczára, — maradt a régi! Pedig ez a fizetés nemcsak a tulterhelés folytán aránytalan, hanem eredményeiben is változott, még pedig a szolgák hátrányára.

Az azelőtti megyei rendszer mellett a községek stb. erdőbirtokosok szolgálai neveltséges bérek mellett is, — melyek most is megmaradtak, — szívesen végezték teendőiket; mert ezen teendők a minimumra redukálódtak s havonta egy pár napot foglalván le, a szolgák saját házi s életfentartási munkáikat, ugyszólván, minden hátrány s akadály nélkül végezheték s fizetésüket csak mellékes zsebpénzül tekintették, — amint, hogy az nem is volt akkor egyéb; de azért is, mert akkor e szolgálatban a kezelés nem követelt oly rigorózus erkölcsösséget, amely mellett a szolgák apró, de összességükben szép mellékjövedelemhez ne férköztek volna, vagy ha követelt is, az ellenőrzésnek, mondjuk „gyengédsége“ azokat nem akadályozta.

Most azonban ezen mellékjövedelmek, — az erdőgondnokságok vezetőinek utazgatásaival megszületett ugyszólván napi ellenőrzés mellett, — teljesen eltűntek. Az őrzési teendők pedig az erdőszolgától is nemcsak napi, sőt éjjeli szolgálatot is követelnek, hanem írásbeli teendőket, naplóvezetést stb., mivel azelőtt nem kellett törődni s bajlódni. Természetes, hogy ez a szolgálat most már azt sem engedi meg, hogy az azt vezető személy mellékesen saját családjának existenciájáról is gondoskodjék; t. i. kis földesekéjét, házát s egy-egy ökrét, bivalyát ellássa. Az ezen a vidéken szokásos 80—100 korona évi fizetésből pedig, mindenki elképzelheti, egy személy sem élhet meg, még kevésbbé lehet abból családot fenntartani!

Pedig bátran állíthatjuk, hogy a községi szolgálatban ez a szolgálati ág a legterhesebb, legveszélyesebb s e mellett legproduktívabb. Mégis mit látunk? Mig egy utkaparónak, ki a hónapok egy pár szép derűs napján lapátjával egypár kavicsot ide-oda tologat s re bene gesta az év $\frac{9}{10}$ -ed részét otthonában tölti, évi fizetése 240—360 korona; az iroda szolgának, ki az iroda kisépítésével (s legalább ezt végezné el!) s egy pár kézbesítéssel a nap reggeli idején, $\frac{1}{2}$ —1 órát tölt el munkával, évi 200—250 korona javadalmazása — van, addig a fa-, vad-, halorzókkal, juhász, gulyás, bojtár, csikós s egyéb, sokszor igen veszedelmes néppel nappal

és éjjel is harczban álló erdőszolga, 80—100 korona csizma pénzért (mert hiszen egyébre nem jut) nyögi az élet keserű napjait egy álló éven keresztül! És még örvendhet, ha az év végéig ép kézzel lábbal menekül; s vagy agyon nem verték, vagy házát, csűrét fel nem gyújtották, vagy egyetlen marháját le nem bunkózták ellenségei. Mert neki bizony mindenki ellensége!

Talán nem is szükséges, hogy e szolgálati ágnak súlyos fáradalmait tovább is ecseteljem s a terhes munkálkodással szembe állítsam azon nevetséges, inkább alamizsna számba menő dotációt, melyben az erdőszolgák még most is részesülnek; csak még megjegyzem, hogy ezen szolgálat a folyton szaporodó rendeletekkel immár az összes gazdasági ágakra ki fog terjedni.

Már eddig is a szolgálathoz tartozik a szorosabb értelemben vett erdővédelem s erdei munkálatok mellett a mezőrendőri ténykedés, az utak melletti fák védelme, mindenféle kártékony rovar irtás a mezőgazdaságban is, vízmosások megkötése s védelme, az állami kezelésbe vett kopárokon végzendő teendők, a vadászat, halászat ellenőrzése, csemetekerti, füztelepi, faiskolai teendők, aranka-irtás stb. stb.

Mindezen teendők pedig könnyen elképzelhetőleg a szolga személyzetnek összes idejét igénybe veszik; annyira, hogy saját fentartásáról s napi kenyeréről, e kötelességein kívül gondoskodni képtelen. A mostani filléreiből pedig ruházatát sem tudja ellátni.

Bátran állíthatni tehát, hogy a jelenlegi fizetéssel doált szolgálat inkább büntetés az illetőre, miután e mellett a szolga csak rövidítést szenved élet fentartásában. Így nem is csodálkozhatni a fölött, hogy ezen szolgálatból minden egyén, a belekóstolás után, csak szabadulni óhajt és törekszik.

Hogy pedig a gyakori személyváltozások mily anyagi hátránnyal vannak az illető erdőbirtokosra, az könnyen elképzelhető!

De mindezek mellett már a humanitás sem engedi, hogy emberi teremtvény ily anyagi megrontás mellett szenvedjen!

Azt hiszem, az erdő-altisztek és szolgák közvetlen főnökei ugyan minden lehetőet elkövetnek abban az irányban, hogy ezen „kis emberek“ valahogy éhen ne vesszenek. (Így már egyszer jeleztem, hogy a vadgyümölcsfák nemesítésével, a birtokosok beleegyezésével is pár év múlva kis mellékjövedelemhez juthat-

nának; fel lehet kérni a vadászterületek bérlőit is, hogy a szolgáknak a duvad téli mérgezését engedjék meg s itt is a gereznákból néhány koronához juthatnak, a vadászterületek pedig javulnak; hol elegendő fehér eperfa van, a selyemtenyésztést is be lehet náluk hozni, ezzel is megkeres 80—100 koronát, pedig az egész munka csak 1 hónapig tart s ezt is a család többi tagjai végezhetik stb. S ha így lefoglaljuk őket, az erdőt is jobban járják, a korcsmára sem marad annyi idejük s kevesebbet is költenek.)

Ha lelki kötelességünkben folyólag őket ily mellék keresetekre reá viszzük, tőlük ezen foglalkozásokat eltanulja s átveszi a köznép is, s így közvetve hazánk közgazdasági viszonyain is lendítettünk!

Ennek daczára, — ha ily módon valahogy meg is tudnának élni, — nem tartom ezen szerzeményeiket elegendő rekompenzatióknak szolgálatuk fejében, mert hiszen minden fillért külön is megdolgoznak s így azok nem képezik teljesített szolgálataiknak ellenértékét, javadalmazását! Ezt csakis fizetések emelése, rendezése adhatja meg és biztosíthatja. A fizetés emelés kérdése azonban jelenleg az erdőbirtokosok kezébe van letéve. Arra pedig, — sajnosan — elég tapasztalataink vannak, hogy a birtokos községek még azt a keveset is inkább levonnák nekik, a mijük van, mert a testületi tag urak bizony nem igen rokonszenveznek velők, nem engedvén meg marháiknak a tilos helyeken való legeltetéseket, a bíró urakat pedig a hideg leli ki annak még a gondolatára is, hogy sok helyt több fizetése legyen az erdőszolgának mint nekik. (Itt még vannak 40—50 koronával dotált falusi bírák.) Pedig az erdőszolgák fizetésemelése, vagy rendezése, a birtokosokra nézve semmiféle tulkiadással nem járna. Mert az e mellett elérhető pontos és rendes szolgálat, felügyelet s tevékenykedés, biztosítani fogná azt, hogy az erdei mellékhasználatok sokkal intenzívebben lennének kiterjeszthetők s foganatosíthatók, melyek a többleti kiadások összegeit többszörösen fedeznék!

Ezekre támaszkodva felülről kellene valami egyöntetű, általános érvényű, jótékony intézkedésnek történnie, — melynek eredményeként az erdők jókarban tartásával, jövedelmezőbbé tételével, az ezt szolgáló „kis emberek“ existenciája is emberséges megoldást nyerne, erdészetünk s a megélhetések biztosítása mellett nemzeti állameszménk kívánatos megerősítésére s dicsőségére.

Craus Géza.